

Իսկ մենք կ'ըսենք թէ Հայ ժողովուրդի կրօնային զգացումներ բերեալստաբար չեն չափուիր պէկարդի ծանծաղամիտներու գրուածովը :

ԵՐԿՈՒ ԻՕՍԳ

Սխալ հասկացողություն,
Մուռ մեկնություն հաղորդություն.

Մենք Հնչակեան և Գաղանկյա-
կան հաւաքական անունին տակ կը
քննադատենք կեղծում ու պիտո
ըստած հաւատարմութեան որջե-
րուն մէջ թուխ նստած այն միւսիս
ու մըսքըրներն, որոնք իրենց գի-
ւամիտ կազմակերպութիւններով և
սօսիֆիշտական ծրագիրներով ճաճ-
կահայ ժողովրդեան պատուհաններն
եղան տառնակ տարիներէ ի վեր,
կարսէն, կաղըզմանէն մինչեւ Սա-
սուն, կաւկասէն մինչեւ Սարմատ
ու վան նախնիներով լեցուցին և
կ. Պոլսէն մինչեւ Տիգրանակերտ,
Ալէն ու Արաբկիր արեւմտ ուղե-
ցին . . .

Երբ մենք այսպէս կը խօսինք
կամ կը քննադատենք այդ Ռուսա-
հայ տնիշխանական գործիչներու
ազգասպան արարքներն, անդին
սխալ հասկացողներ ու ծուռ մեկ-
նողներ ալ կը գտնուին, որոնք կը
նկրտին այս ու այն հաւատացներու
թէ՛ մենք հակադատութեան գա-
ղափար կուզենք տարածել ժողո-
վրդեան մէջ, և թէ մեր գրուած-
ներն ճաճկահայ գործիչներուն հա-
մար արհամարհական են, որոնք
բարեմտաբար հետեւելով այդ կեղ-
րուն ու բիւշօ ըստպաններն, այն-
քան զոհաբերութեամբ յանձնառու
եղան, այնքան կեանքեր, այնքան
առատ գումարներ դնելով Լօնտօնի
ու ժընէվի դիմակաւորներու տրա-
մադրութեան, հաճոյից և մոլեգին
էսերուն տակ . . .

Այսօր իսկ այնքան եղբայրական
թաւառներէն յետոյ, սինքրան յայտ-
նի ու համարձակ զեղծմունքներէ
վերջը կը գտնուին դեռ յիմար ըս-
ուելու չափ բարեմիտներ, որոնք
չեն ուզեր մէկդի թողուլ այդ ազ-
գաւեր անիշխանական անուններն,
և կարծիքներ կը յայտնեն այդ
երկու ազգամիտ կուսակցութիւն-
ներն միացնելու, վերջինն չար քան
զառաջինն գործելով:

Մենք հիացմամբ հանդերձ կը
ցաւինք Հայրենիաց ազատութեան
կայծովն ու կրակովն բարբրած
այնքան անձնուէր նահատակաց
վրայ, որոնք գործիք դառնալով
կեղծում ու պիտոներու ի զուր եւ
սպարդիւն վաթեցին իրենց արիւն-
ներն, որ այնքան խնամք պատ-
րաստուած էին յարմար պարագային
ուելի ու աւելի օգտակար ըլլալու:

Մեր մտքէն բնաւ չանցնիր ար-
համարհել այն բարեպաշտամբ գահերն
որ իրենց համազմամբ ազգին հա-
մար եղան, այլ կ'արհամարհենք
զանոնք՝ որ ազգիստութեամբ ազգը
զրկեցին այնքան անձնուէր կոտո-
րածներով: Սակայն պէտք է լուրջ
կերպով մտածել և հաստատ հա-
մազուիլ որ այդ Հնչակեան և Գաղ-
անկյական անուններն Հայկական
սուրբ ու մաքուր գաղին աղան ու

արասն եղած են: Ոչ միայն բար-
բարութեամբ զինելով ազգին դէմ,
ոչ միայն պետութիւններն ու դիւա-
նագիտութիւնը թշնամի դարձնե-
լով, այլ իրենց վարդապետ վարդա-
պետութիւններով և պայթուցիկ ու
ուռուցիկ ցոյցներով բոլոր աշխարհի
զազումներն ու զզուանքը բորբոքած
են ազգին դէմ: Այս առթիւ շատ
իրաւացի կերպով գիտեալ էր Ֆր-
անսայի երեսպիտանական ժողովին
մէջ թէ՛ պէտք է Հնչակեանութիւնը
զատել Հայկական ըստած ինդիքէն,
"ըլ ինքնին արդար և իրաւացի
գաւ մ'է Արեւելիի Հայ քրիստոնե-
այն բազմաշարքար ազգի մի համար:

Այո՛, մենք ալ կ'ըսենք ու կը
կրկնենք, պէտք է ջնջել այդ փա-
սաբեր անուններն, խոչնդարակ
ցոյցներն և արհամարհելով հետա-
մուտ ըլլալ ազգին ընդհանուր Մի-
ութեան, անուան տակ Ազգային
շահուց պահանջած բուն յեղափո-
խութեան շուրջն գտնելու:

ԲԱՅԱՏՐՈՒԹԻՒՆ ՄԷ

«Արմէնիա»ի 4/16 թիւին մէջ
վառնային «Ետաւոր» ստորագրու-
թեամբ թղթակցութիւն մը հրա-
տարակոտած էր, որ Պոլսիցի
մէջ վերջերս կազմուած Հայ յեղ-
Միութեան խնդրոյն նուիրուած է
Թաւրիսի գաղութի հանդէպ
այս Միութեան գաղափարը, Տիկ-
տադորի ընտրութեան կէտը ան-
յարմար կը գտնէ և մինչեւ իսկ
զայն տղայական անուանելու չափ
առաջ կ'երթայ:

Իւր եղբակցութիւններէն կը
հետեւի թէ ինչ ոչ Միութեան ծը-
րագրի մօտէն ծանօթ և ոչ ալ Տիկ-
տադորի մը մասին անոր մէջ յիշ-
ուածը լաւ ըմբռնած է: Ետաւոր
իւր վճիռներ կ'արձակէ միայն ինչ-
պէս սովոր են ընել անխոհուն միտ-
քեր:

Մենք թէեւ զանազան նկատու-
մանով չենք կարող հրապարակաւ
Միութեան գործերու եղանակի և
ծրագրի մասին մանրամասնութեանց
մէջ մտնել, ամեն տեսակ մտահա-
ճութեանց պատասխանելու համար,
բայց հարկ կը գտանք թիւրիմա-
ցութեանց անդի չտալու համար,
միջոցի բացատրութիւններ տալ
ստաւ, Միութեան հետեւելիք ու
զիւր վրայ:

Նախ պէտք է գիտնալ թէ, ինչ-
պէս «Արմէնիա»ի թղթակցին ալ
այդ լաւ հասկցած կը թուի, Հայ
յեղ. Միութեան նպատակը չէ,
Հնչակի և Գաղանկի յորդորներ,
աղերսներ կարգաւ — (ինչպէս Ա-
թէնքի մէջ հրատարակուող Միու-
թիւն թերթը կ'ընէ) որպէսզի ա-
նոնց անարհաճ գործիչները գտն
միանան և հայութիւնը բոլորովին
գերեզման իջնեն: Հետի՛ մենք
այդպիսի թերթեւօրիկներու կարե-
ւորութիւն ըմբռնելու գաղափար:

Հայութեան դժբաղդութեանց ցա-
ւակից և անկեղծ ու անձնուէր սըր-
տով Հայաստանը փրկելու տենչա-
ցողներու է միայն մեր կողմ՝ որ
ձեռք ձեռքի տալով համերաշխաբար
գործեն:

Սակայն մենք ձողկելով՝ անար-
գելով այդ վիժած ընկերակցական
յեղափոխականներու յաւակնառու-
թիւնը և անխորհուրդ արարքները,
կ'ուզէք որ Տիգր Ետաւոր, անոնց
այնքան աղիտալի եղող մեծ սխալին
հետեւինք, այն է չուտ ընդ փոխ
գործ մը տեսած ըլլալու համար,
սին ցոյցներով և մասնակի կանխա-
հաս շարժումներով զմեզ միշտ ան-
ուժ և կազմալուծեալ վիճակի ետ-
թարկել որով և անկարող պատեհ
առթիւ, նկրտած մեր իտէպիւն
հասնելու, փորձ մը, վերջին ճիւղ-
մը ընելու: Ոչ, մենք այդ ցուցա-
մուտքներն վարակուած չենք, և
ժողովուրդի աչքին փոշի փշելու
դիտաւորութիւնն ալ չունինք: Բայց
մեր նպատակն ալ չէ ուժեր հաւա-
քել և ապաւել, ինչպէս կը կարծէք
դուք միտմտաբար: Միայն թէ՛ ըզ-
ղալով որ մանուկ ենք պարտինք
զգուշանալ հակադական քայլերէ՛
մանաւանդ որ լաւ գիտենք թէ մեր
ձեռքէն բռնող մը չկայ:

Տիգր Ետաւոր, եւ որ չունի բա-
ւական անկեղծ ոգի և գաղափար-
թիւն մեր գաղափարն թափանցե-
լու, չենք փոփոքիր մենք եւս տնոր
մտղթ անայ, առանց որոց ալ Միութի-
ւոյն յարաւանել պիտի կարու-
լանայ:

ՊՈՒՐԿԱՅԱԲԱԿ
ՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ ՄԷ

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ

ԵՒ

ԳՐԱԿԱՆ ԵՄԵԿՈՅԹ

Վարագոյրը կը բացուի, բարե-
կենդանի հագուստներով երկսեռ
կարգեր, որոնք «Տաւրիկ» կ'ըս-
կըսին առաջնորդութեամբ Յառու-
ա՛նքներէք . . . Պր. Գ. Մէշտուտ-
ճեանի: Երբ ծափերով կը վեր-
ջանայ ու վարագոյրը կ'իջնայ ծա-
փերով. «Ժապիղ» . . . Մեր մէջ աղ-
ւոր ածականը տուած է արդէն Ա-
գամեան, — Ժողովրդային Տանձ . . .

Գ. Տեսարանին մէջ, մեր ազգային
կեղծ գաղափարակութիւնն է որ
պիտի երեւայ իր է՛ն տգեղ մեր-
կութեան մէջ: Խորհրդանշանա-
կան կոյսն է նորէն, միշտ սգաւոր,
մոգեւր արձակ, նայուածքը անուր,
որ՝ լայն շարժումներով բաւեր պի-
տի թափէ, զաւեշտական կեղծիք
մը գնելով իր արտասանութեանը
մէջ, ու յետոյ պիտի երթայ ծա-
փերուն մէջէն, պիտի երթայ վարի
սենեակը իր վրայէն նետելու հա-
մար, բարեկենդան ընող մարդու
մը պէս, կեղծ հագուստները, ու
հանկէ պիտի առնէ իր ճերմակ, չիք
բէլովին. պիտի առնէ իր բուն,
անկեղծ եւր, որ պահ մը առաջ

հագուստներու քով ձգեր էր: Ինչ-
չո՛ւ այս կեղծիքը մեր ամեն հան-
դէսներուն մէջ, ինչո՛ւ այս զէջզէկ
ցոյցները . . .

Գ. Տեսարանին՝ Օր. Փակորեան իր
երգին մէջ անյայտ էր. միտինակ
ձայն մը, առանց ելեւէջի ու տե՛ղ
տե՛ղ անկանոն՝ դաշնակին ու ջու-
թակին համագնացութեանը հետ:
Բայց ժողովուրդին ծափը . . .

. . . Միտքին առջեւ կը բերեմ
պահ մը թոշնաբօր հին զմայելի
Մանթէզիլն, զոր պատիւ ունեցեր
եմ լաւ քանի մը անգամ Ետաւոր-
եան խաւթէն ու գեղարուեստական
զգացողութեան մը մեծեցումին
մէջ, պահ մը տխուր մտածումներս
կը ցորտին: Վարագոյրը կը բացուի
. . . բայց . . . Պ. Մէշտուտճեանը
աղջկան մը կոտորուածներով կու-
գայ դաշնակին առջեւ անցնիլ ու
երկու տարբեր ջութակահարներ
ահաւաստիկ՝ որոնք պատրաստ են ի-
րեն ընկերանալու: Բայց թոշնա-
բօրն է՛ն . . . Ներեցէ՛ք Ետաւորեանի
ներս պահարանին մէջ մտացեր է(1):

Վեցերորդ անգամին «Հիմի
էլ լաւ» քննարկն արտասանութիւնը:
Կեղծ, ծաղրելի ձեւեր, սխալ աղ-
տասանութիւն ժողովրդային ծափ . . .

Ազգային ցաւերուն կեղծ աղա-
ղակէն յետոյ, կառուած վրէժին
փրկութեան մը վրայ՝ ահաւաստիկ
խաբոխ Ռեկոնստան, որ իր ու-
ստատուն թեթեւ թուշտումներով
հեգնութիւն մըն է նոյն իսկ Պատ-
կանեանին ու իր ցաւին:

Դադարէ մը յետոյ, վարագոյրը
կը բացուի: Այս անգամ՝ սակայն
գարունի երգ մըն է, երիտաւարդ-
ընութեան թարմագեղ հոգիին ձոն-
ուած, որ հրաշալի ձայնի մը մէջ,
կուգայ մեր սիրտերուն ազգել,
ձմեռին մութովը արդէն ժանգոտ,
կանանչին ու կապոյտին ա՛րը քա-
շող: Ձեւը կոտորելապէս ընտկան
կը գտնենք, սա սգաւոր եղանակին
մէջ, մոտաւազ աղջիկին անուշ երգը,
որ գարուն գիշերով, ծաղիկին ու
լուսնաշողին գգուանքը կը պտտմէ:
Իր շեշտերէն ու ձայնէն յուզուած
խնդ ծափերով կը վերակոյնք
զինքը, քանի մը տուն ալ ու կ'եր-
թայ ծափին ժխորին մէջէն: Հաւ-
կըցողներուն ծափը . . .

Իրմէ ետքն է որ Օր. Փանոսեանը
մանկական, զգացուած շեշտով մը

(1) Անչա՛հ էնթոքի մը զո՛հ գացած
են Ետաւորեան անունները: Իրենց մէկ
բանաւոր պահանջին, Պ. Մէշտուտճեան
հաւանած է երեսանց գոհացում տալ,
բայց, առանց այդ գոհացումին՝ յիշեալ
արուեստաբաններուն անունները աղա-
ւած են երեկոյթի ազգին մէջ: Բնա-
կան է ուրիմն որ Ետաւորեանները չը
պիտի կրնային մասնակցել, քանի որ
իրենց արդար մէկ առաջարկութիւնը
ի նկատի առնուած չէր. նոյն իսկ այդ
կէտը կանխատեսած ըլլալով Պ. Մէշ-
տուտճեանը, գէթ «ձեւի համար» իսկ
վերջնական հրաւեր մը չէ ըրած Ե-
տաւորեաններուն: Վառնայահայակ ար-
ուեստագէտը թո՛ղ իր պիտիքը քիչ մըն
ալ ոլորէ «Ետաւորեաններուն անունը
չահագործած ու ժողովուրդը խաբած
ըլլալուն . . . »:

կը թքնէ բոլոր արուեստագէտներու երեսին, որոնցմէ շահ չունի Հայաստան: Նիւթին ընարուծիւնը ինքնին խեղճ, բայց պզտիկ օրիորդին տնկեղճ շեշտը տաք բան մը կուտայ անոր: Հասկցողներուն ծափը . . .

Աղիւղան իր բացակայութիւնովը փայլեցաւ «Ո՛հ, ի՛նչ տնուշ» ի եւ պանակին բարեշնչումը հուշակաւոր երաժիշտ Տիար Մէշտումեանի կը պարտինք: Ժողովուրդին ծափը . . .

«Բա՛մբ, որտանա՞ս ով վերջացաւ հանդէսին Բ. մասը: . . .

Անհամբերութենէս չէի կըրնար սպասել, ա՛խ, ե՛րբ պիտի բացուէր վարագոյրը: Աստուած գիտէ թէ քանի՛ քանի՛ անգամ, վառնայի կապոյտ երկինքին տակ, հոգիս բարիով, վառնով, գեղեցիկով խանդավառիչ, երգեր էի Գ. Արշաւիրի քերթումները, ծծեր էի անոնց հոգին ուր յաւէտ ինծի՛ միայն հասկնալի պիտի մնայ . . .

Բայց ա՛խ, տնգամ մը բացուէր սա վարագոյրը: Շը՛ռք, բացուեցաւ: Օր. Գնարը կուգայ բեմ, արտասանելիք քերթումէն զողջունն ու կ'սկսի բանաստեղծութեան հոգեբանութիւնն հայ որբի մը բարոյական վիճակին, տե՛ղ տե՛ղ այնչափ յուզուելով որ . . . կեղծ ըլլալը յայտնի կ'ըլլայ:

«Ո՛հ, որքին մագին . . . »

Չէ՛, ընթերցող, դուն կուգես կոր որ, առանց ներկայ գտնուած ըլլալու երեկոյթին, անոր, տա՛նքոյ հոգին ինէ գողնաս, չէ՛, մի՛ վախ՛նար, ոտանաւորը ամբողջութեամբ չեմ արատասներ . . . (եկո՛ւր, աւանդելի վար բան մը ըսեմ . . .)

Ժողովուրդին ծափը հեղինակին, հասկցողներուն ծափը Օր. Գնարին: — Բարեկենդանը հո՞ս փոխադրուեցաւ, բարեկամ:

— Ի՛նչ կայ որ:

— Ոչինչ, ի՛նչ են տա վանցիկ տարազով օրիորդները:

— Հիմա երգ պիտի ըսեն:

— Ասոնք բուն իսկ քաղաքէն են:

— Չէ՛, վանէն 12 ժամ հեռու զիւր մը կայ վառնա անունով, աւանդ հանտեղացի են:

— Լաւ . . . »

Թեթեւ բարեբերուն ընդօրինակութիւնը իր զաւեշտաւորներգական շարքը առած է մեր ազգային կեանքին: Մեր հանդէսները միշտ այսպէս եղած են կեղծ, կեղծ, կեղծ: Հո՛ն չի կայ բան մը, որ իրապէս ազգէ սիրտին ու միտքին, մեր աւերակայ կեանքը չի կրնար երբէք մանաւ աղբ աղնուաշտ ք հանդէսներուն մէջ: Ճառերը կուգան կ'անցնին, ծիծաղելի շարժումներ կ'առաջադրեն օգին մէջ, կեղծ շեշտեր կը թռչին ու տանձը, ժողովուրդին տանձը, ուր ամեն ինչ յաղթանակով պիտի աւարտի: Չէ՛, քիչ մը հասկնա՛նք ալ, տեսարաններուն մէջ քիչ մը հոգեբանութիւն գնել զիտանք փոխանակ կեղծիքի մեր միջավայրէն, մեր կեանքէն

նօթեր քաղենք, ու գիտնանք զանոնք ներկայացնել իրենց տպաւորիչ յաջորդութիւններուն մէջ:

Երաժշտական ու գրական բաւերը հասարակաց ներկի մը պէս չը փակցնենք ամէն երեկոյթի, ուր Աղիւղան իր բացակայութիւնովը փայլած է և ուր, այժմու ոգիին չը համապատասխանող և նոյն իսկ անարժէք քերթումներ պիտի արտասանուին:

12 Յունվար 1898
Վառնա:

ԱՆՅԵՂՈՍ ՍԵՐ

Սէրը կենաց գարունն է Որ սրտերու խոր վառի: Համբարն անոր զեփուռն է Որով սրտեր խաղաղի:

Բնութիւն համայն սէր ցօղէ Երկրից ի վայր սէր տեղայ: Լուսին բարձրէն սէր սրտիս Բնութիւն սիրով միշտ խայտայ:

Հովմուք քաղցրիկ սէր փշն Սէր դեղդեղէ և թուռն: Ծաղկունք սիրոյ հօտ բուրն Սիրով ցնծայ բնութիւն:

Աստուած ինքն իսկ սէր չնչն Սիրոյ ողջոյն առաւ մեզ: Նշան սիրոյ մեզ զրկեց իր միածին որդին հեզ:

Նա ամեն ինչ յանձն առաւ Եւ մարդկութիւնն ազատեց: Եւ այդ սիրով բարձրացաւ Խաչին վրայ շունչ փշեց:

Ուրեմն մենք ալ Հայ եղբարք Այն վեհ սիրով սողորուած: Մ'ն, յառաջ, ձեռք ձեռքի տանք Ի սէր մեր քաղցր Հայրենեաց:

Կուտակցութիւնք թող բաց մնան Որոնց պակսի այդ վեհ սէր: Յանկանք միայն սուրբ միութեան Որ պսակուին մեր իղձեր:

«ՇԱՐԺ ՈՒՄ» ԻՆ

Մեր Դիտողի հարցումն անպատասխան մնաց, ուստի կրկնակի պարտք կը համարէ իրեն Տաւրոս՝ անգամ մ'ալ հարցնելով յիշեցնելով թէ՛ ով է կեղծարարը որ կը գրուի այժմ վառնայի մէջ. ըսէք, Աստուծոյ սիրուն և յայտնեցէք աւանդն ուրիշ ճանչնա՞նք ու զգուշանա՞նք անկէ, ազատուելով ամէն դէմերէն եւնողը կեղծարար կամ զայնազաւ Կարծելու վախէն: Իսկ եթէ այդպիսի մի դէմք գոյութիւն չունի, ուրեմն ի՛նչ անուն պէտք է տալ այն առեն Շարժումին որուն

միակ պայմանը ինեւր էր ճշմարտութիւնը խօսիլ ու կեղծիքներէն խորշիլ:

Դարձեալ կը հարցնենք, արտասահմանեան մի պարոնի մօտ ինքնագիր յիշատակարանը գտնուող վարդ Պատրիկով անուն գիւցազը՝ ո՞ր պատերազմի մէջ վախճանած է, ո՞ր է անոր պաշտելի շիրիմը. իսկ եթէ ողջ է, ո՞ր կը գտնուի այժմ ու ի՛նչ գործերով կ'ընդլի:

ՏՈՒԷԼԼՕ

Երկու Խօսակցներ

— Ի՛նչ եղաւ՝ տեսնենք, բարեկամ մեռածմարտի ինդիրը:

— Չիմացա՞ք տակաւին:

— Ոչ. միայն թէ կուտակցութիւններու տուն մէկ խաւին մէջ մտնող Պարոն Մ. Կ. խօսեր է տեղ մը թէ այս ինչ իր անպատճառ արաւով կրնայ վերջանալ, ուստի եւ մենք ալ կ'ըստպանենք, որ . . .

— Չգէ՛, ճանրմ, այդ Կ. խօսքը՝ Նոյն իսկ իրենները իր երեսին «ապուշ ես, ծանծաղամիտ ես» կը պօսան. ալ ի՛նչ կարեւորութիւն ունի ատենիկ մէկը: Արդէն կ'ըսուի թէ Կոմիտէի աշխատիչները է անոր անդադնապահութենէն որ կամ պիտի վաճառէ իր մէջէն և կամ շատ շատ գոնապահութեան պաշտօն մը պիտի սահմանէ եղբր . . .

Տուէլլօին գարով, լսածիս համեմատ իրողութիւնը այս է:

Ինչպէս գիտէք, ինդիրը ծագում առած էր «Շարժում» ի առաջին թուոյն մէջ «Կեղծարարը» վերնագրի ներքեւ Շըվալիէ տէնտիւս թրի մը ճակատին նետուած թուք ու մուրէն: Պարոն մը թէ այս հրապարակային տկնարկութենէն և թէ այս առթիւ եղած մասնաւոր խօսակցութիւններէ իր պատիւը վերաւորուած նկատուելով, տուէլլօի կը հրաւիրէ նախատողը, որ և կ'ընդունի ճէնթըմէնական կատարեալ վեհանձնութեամբ:

— Յետո՛յ:

— Յետոյ, կեցցէ՛ յետս կոշում: Ինչպէս գուշակեր էր չարածծի ԲԱՀՔԱՆ, սուրի տեղ - համբոյր չէ տէ - պզտիկ գրիչ մը ամեն ինչ լմնացաւ: «Ես զինքը նախատած չեմ և կամ նախատել ուզած չեմ» ահա նշանաւոր բանաձեւը, որ արդէն գծուած է բոլոր յետս կոշման դիւցազուններուն գիւրուծեանը համար և ասոնք ալ ինչու՞ զիրար ըստպանէին. այդ բանաձեւին տակ Ա. Բ. Գ. Էն երկու Գիր բերին գրին քովի տառադարձութեամբ մը, գործը լմնացաւ գնաց:

— Է՛, հանրային կարծիքը:

— Ատ ալ թող «Տաւրոս» մտածէ:

ԳԱՀՔԱՆ

ՏՕՔ. ՆԱՌԻՄ ՊՈԶԷՅԺ

ՓԱՍՏԱՐԱՆ Ի ՎԱՌՆԱ

Նախկին անդամ Պուրկազի Գաւառական Դասարանի

Կ'ստանձնէ ամեն տեսակ դատեր և ամեն ազգի աղքատները ձրի կը պաշտպանէ:

Դիմել վօյնիքօֆի թղթովաճառանոցը, Եւ կամ Ե. Թաղ, «Բաքովքա» փողոց թիւ 230 Բ. յարկ:

ՆՈՐ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑ

ՏԻԱՐ ՌԱՓԱՅԷԼ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆԻ

Մուսալլա, Սասուն Սրճարանի կից Սոյն վաճառատան մէջ կը գտնուին ամէն տեսակ նպարեղէնք, սուրճ, բըրինձ, չաքար, թէյ, լուբիա, սիմինաթ (խմրիք), օճառ, իւղ, ձէթ, ձիթալըտուղ, պանիր, ապուխտ, երչիկ, լէմօն, կաղ, մոմ, օսլայ (գօլա), լուցիկ եւն. եւն. մաքուր, թարմ եւ արգարակչիտ: Յաճախորդք ամէն կերպով կրնան գոն մնալ սոյն վաճառանոցէն, թէ տեղւոյն յարմարութեանը եւ թէ գիններու ատենութեանը համար. ուստի ջերմիւ կը յանձնարարենք մաքուր ճաշակունեցող մերազն եղբարց որք իրենց ստիպողական պէտքերու գնումովն բարեհաճին գործարար ապու թէ իրենց ճաշակին եւ թէ վաճառատէր Տիար Գարագաշեանի որն որ արգարեւ արժանի է քաջաւերութեան:

ՏՊԱՐԱՆ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ

Վառնա, Բ. Թաղ, քիւ 1104

Սոյն սպարանին մէջ կը պարտաւորեն հայերէն, պարսկերէն, գաղղիերէն, յունարէն, տաճիկերէն եւ այլ լեզուներով գանապան տպագրական գործեր որք են հարանեաց հրաւիրագիրներ, այցեւան, հասցեւան, մանթալ, նամակագրութիւն, պահարան, հաշիւ, հաշիւ, ազգ, գիրք, եւայլն:

Մեծ ԽՆԱՄՔ ԵՒ ՄԱՔՐՈՒԹԻՆ — ԳԻՆԵՐԸ ԶԱՓԱԼԻՈՐ

ԵՐԳԱՐԱՆ

ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶԻ

ԿԱՄ

ԴԱՍԱԳԻՐԲ ԸՆԹԵՐՑԱՆՈՒԹԵԱՆ

Ի ՊԷՏՍ

ՓԱՐՏԻՆ ՏՂԱՅՈՅ

Այս երգարանը, իր տեսակին մէջ առաջինն է որ լոյս կը տեսնէ հայերէն լեզուով, կը պարտաւորէ մանկական գուարճալի երգեր ու քանի մը ոտանաւոր առակներ և կրնայ երախայնեալ ծառայել նաեւ իր ընթերցանութեան գիրք որուն պարտաւորութիւնը զբօսեցուցիչ եւ հրահանգիչ է միանգամայն անոնց համար:

Թուղթը ընտիր է, տպագրութիւնը՝ մաքուր եւ կազմը վայելուչ:

ԳԻՆ 80 ՄԱՆԹԻՄ

Կը վաճառուի Վառնա Արեւիկեան տպարան, 2րդ, Թաղ, Թիւ 1104:

ԱԶԳԱՅԻՆ

Սթանպոլ բաթրիգի Օրմանեան հաղրէթլէրի նիհայէթ թիւրք հիւքիւմէթին պիւսաս վատարընտան օսանարագ իսթիֆասընը վէրմէյէ հաղրըլանմագտա օլտուղունը իսթանպոլտան եաղմագտա տըրլար :

Պիր գաշ սէնէտէն պէրու ումուժ կիրկիրա էհալիսի թարաֆընտան ինթիլիսայ օլան Սիս կաթողիկոսը Ամենապատիւ Գրիգորիս եպիսկոպոս Ալաթճեան Սրբազանը թիւրք հիւքիւմէթի թատիգ իթմէք իսթէմէտիկինտէն, էլան Սթանպոլտա սիւրիւնմէքտէ վէ կիրկիրա կաթողիկոսը կիպի պիր կէնիշ վիճակ չօպանըզ գոյունը կիպի գաթօլիք վէ բրօթէսթան բրօթական տիսթլէրին փէնչէսինտէ գալմըշ :

Թիւրքիանըն պաղը վիճակարը իչիւն առաջնորդ վէ առաջնորդ վէքիլլէրի կէնուէրմէք իչիւն հիւքիւմէթ թարաֆընտան բուխսթ վէրլիմիշ իսէ տէ, կիրկիրա վիճակարը իչիւն օլան թէքիֆաթ գապուլ իթմէմէքտէ տիր :

Վարնա թաղական խորհուրդը վէ սապրգ մէքթէպ հոգաբարձուլարը արասընտա պաղը նիֆագ խապէրլէրի ալըմըշ իսի իսէ տէ, պու տէֆա մաէլմէմուռնիյէ իշիտիլիկինէ եէօրէ հէր իքի թարաֆըն ըիզա վէ խօշնուտիլլէրի իլէ նիֆագ վէ մարագա սէպէպլէրի հալլ օլունարագ մէսէլէ գաբանմըշ տըր :

Իշպուլ մէքթէպ մէսէլէսինտէ էլլէրինտէ պիր զարփանա կէշէր նիլլէթի ֆասիտէսի իլէ կէրէք թաղական վէ հոգաբարձու վէ կէրէք տըշարտա պուլունան զէվաթը միւլթէպէրէ արասընտա պիւրիւտէթ ու նիֆագ թօհուլարը էքմէքտէ օլան միւնաֆըզլար արզու վէ միւլրատլընա էրմիշ օլմատըզլարընը վէ կաթողիկոսական այցելու հովիւ Սրժանապատիւ Արսէն վարդապետ վէհունիին զայրէթի վէ սապրգ մէքթէպ անօրէնի Տիար, Գ. Սիմօն եանըն քէնտու իտատարընտան նազիքեանէ կէրու տուրմասը մա էլ մէսէրլէթ պէյան իտէրիլ :

Կէլէճէք մարտ 1 բաղար կիւնիւ սապրգ մէքթէպ եանկընընտա հալլէրին վէֆաթ իթմիշ օլան Մկրտիշ վարդապետ Տէրունեանըն հոգեհանգիստի իչիւն մութանթան հանգէս օլաճաղը խապէրտար օլտուղըմըզտան, օլ կիւն հանգէսէ բաղարէթ օլմագ իչիւն ժողովուրդուն հաղըր պուլունմասը չիմտիտէն իսթար իտէրիլ :

Ֆիրկպէտէն եաղարար : Մա հէլլի բօլիցիասը Ս. վարդանանց հանգէսի կիւնիւնտէ վուգու պուլան արպէտայա սէպէպլիլլէթ վէրէնլէրի արամագտա օլուպ նէթիճէսի նէլլէ վարաճաղը պէլլի տէյիլալիլլի :

Պիրգէ սէպէպի հէր նէ օլուրտա օլտուն, վէ նէթիճէսի նէլլէ վուլլ օլաճագտա օլտուն, անճագ պէոյլէ պիր քրիթիք զէմանտէ Պուլկար հիւքիւմէթի սայէսինտէ վէ Պուլկար խրիսթիան գարտաշարըմըզ արասընտա իսթաթըմըզ պուլմուշ իքէն՝ էօյլէ պիր մուգատտէն հանգէստէ արպէտայա սէպէպլիլլէթ վէրմէք միլլէթիմիլլին պիւթիւն պիւթիւնէ լէքէտար օլմատընը իսթէմէք օլտըղընը մաէթիթէսիւֆ պէյան իտէրիլ :

Պու կիպի նապէճա վէ նալարըզ հալլէրէ ճէսալ էթ իտէն ճահիլ միլլէթիտալլա ըմիզա եալարարագ լէճա իտէրիլքի սուլա վէ նամուսու տէրէճէտէ միլլէթիմիլլին կիրիֆթար օլտուղը շու բէրիշան վէ սէրկէրտան հալիստէն գուրթուրմագ վէ ճանը կէնիւլտէն սէլտիկիմիլլ վաթանա տէնիւլա աղատ օլմատընըն չարէսինէ պագալմ, տէյիլքի պէոյլէ ճահիլ վէ օլճագ գաֆալարլա, սիբէր օլտուղըմըզ Պուլկարիս հիւքիւմէթի վէ միլլէթի պիրգէ գարըն իսր կէօղլէ պագալըմայա սէպէպլիլլէթ վէրէլիմ :

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Բրէնա ֆէրտիսանտ հաղրէթլէրինին էմրի իլէ Պուլկարիտա պուլունան թիւրք մէքթէպլէրինէ ալթիտէթի իտէնլէր օլմուշ տըր :

1500 ֆր. Բրալտաի, 6000 ֆր. Ֆիրկպէ, 2000 ֆր. Բաղկարա, 2000 ֆր. Սիլիսթի, 4000 ֆր. Բուսուլաք, 3000 ֆր. Բիլլիւն, 4000 ֆր. Շուլա, 300 ֆր. Լօֆշա գառապարը վէ 1500 ֆր. տալի Չէփիսօ քէօյիլ իչիւն :

Վիէննատան ալընան պիր թէլէկրաֆա կէօրէ՝ Բրէնա ֆիլման ի ինին վէֆաթ իթմիշ օլտըղընըն ասը օլմայուպ, ֆագաթ խաթմուլըն աղըրլալմը վէ տօթթօրլար գաթը իւմիտ իթմիշ օլտըղընըն տան Բրէնա ֆէրտիսանտ հաղրէթլէրինին Բէթէրպուրկա իտէճէյի եօլմուլըն չիմտիլք թէլլիլ օլմուշ տըր :

ՄԻԻԹԵՖԵՐԻԳԱ

Թիւրք - Եունան մուհարէպէսի էսնասընտա Նուրեան էֆէնտիլին կէօթէրտիլ խըտմէթլէրինէ միւլքեաֆաթէն՝ Սուլթան քէնտիլին իմթիլագ նիշանընըն ալթուն միւտալեալըն իհսան իթմիշ տիր :

Նուրեան էֆէնտի տէտիլլէրի զաթ նասըլքի քէնտի միլլէթինէ

գարըն թիւրք հիւքիւմէթինէ իթմիշ օլտըղընըն նիճէ խըտմէթլէրինէ միւլքեաֆաթ օլարագ ըիւթպէ վէ նիշանլարա նալիլ օլմըշ տըր, պու տէֆա տալիլ թիւրք-Եունան մուհարէպէսի սէպէպի իլէ քիմ պիլիլ հանկը խըտմէթի իչիւն ալթուն միտալեայա նալիլ օլմուշ տըր :

Էրզըրում, վան, Պիթիւս վէ Մուշ թարաֆընտա թիւրքլէր վէ խրիսթիանլար արատընտա գալկար վուգու պուլունա տէյու կապէթալարտա եաղըլմագտա իսէ տէ, պիլիմալաղըմըզ խապէրլէրի կէօրէ եալընըզ վան ճիւլարընտա վուգու պուլարը վէ Տիւրսան տէնիլլէն զաթըն էօլտիլիլլի կիպի մէրգուլմըն վէֆաթընտան պիր կիւն էվիլլէզըզ գարընտալընըն վանտան Սթանպոլա կէօնտէրիլիշ օլտըղը պիւրիլիլլի տիր :

Սթանպոլա «Թան» կաղէթալընա չէքիլլէն պիր թէլէկրաֆա նաղարէն, թիւրք հիւքիւմէթի ալթըն տէվիլլէթ էլիլլէրինէ պիւրիլլիլլէրի թէլէքիլ օլման գօմիսիւն Գօսօվա վիլայէթինին հէր թարաֆընը կէզէրէք պուլկար մահպուլարը թալիլլէյէ իթմէքտէ տիր :

Պապը Ալի տիկէր պիր նօթա իլէ կիրիտ մէսէլէրի իչիւն էլիլլէրէ պէյանը էֆքեալ իթմիշ տիր, վէ տէվիլլէթ մէքթիլլէր եէնի պէյան նամէյէ ճէվապէն՝ կիրիտ հագգընտա օլան թէքիֆաթընը ըլտա իտէրլէր, թէսալիսինըն պօշանմալը կիրիտ մէսէլէսինին հալլինէ տալա մէրպուլիլլէթի օլմատըղընը պէյան իտէրէք :

Գուտտա իւքեան իտէն վէ պէօյիլք իլթիֆաթ սահիպի օլան Հիւսէյին վէ Հալիլի Զատէ ֆաթիլեալար թիւրք հիւքիւմէթի թարաֆընտան տէրտէսթ օլունարագ Պէրուլա վէ օլտտան մէշուլ մահալլէրէ կէօնտէրիլլէր, պու խուսուսա լաղըմ կէլլէն թաֆսիլաթ եօգ տըր : Միւսիլման էհալիսի պու սէպէպլէ զայլէթ ալթ իւսթ օլմուշար, չիւնքի Հիւսէյին վէ Հալիլի զատէլէր հաղրէթի Մուհամմէտին սիլիլլիլլէսինտէն սալըլարաֆ տէվրէրաէն պէրու Սուրիտա իւքեան իտէրլէր :

Պու հիւսսէյին վէ Հալիլի զատէլլին տէրտէսթ վէ պէօյլէճէ մէշուլ մահալլէրէ սիւլիլլէլլէրինին սէպէպի մահալլ մէքթիլլէրին եէնի միւլթէսալըմը պուլունան թէվիլիլլէ պէյին մուլմիլլէյ զաթլէրտէն թալլէպ իթիլիլլէրէլլէլլէր ըլտա օլմուշ մատընտան իլլէրի կէլլիլ օլտըղընը սէօյլլէմէքտէ տիր :

Ինկիլմէրա խարիճիլլէ միւլթէշարը Մ. Գրըղընըն պէյանընա կէօրէ՝ տէվիլլէթ իւմիտ իտէրլէր թիւ մուգապլէրտէ կէօնտէրիլլէն էյալմընտա թիւրքիա քէնտի աղքէրլէրինի թէսալիտան կէրի չէքէճէք տիր վէ չէքմէտիլի հալտէ տէվիլլէթ ճէպրէն չըգարտաճագլար :

Մ. Գրըղըն իլալլէթէն շունու տալի պէյան իտէր. Բրէնա Եօրկիտըն կիրիտ վալիլիլլէն միւնա սէպէթի ըլտա օլունմալըն տըր : Մ. Գրըղըն պիլմէյօրքի՝ աճապա զանն օլունան եանլըն անլարըլարըն էօնիւ ալընմըշ մը տըր, մէսէլէ մուհիմ տիր վէ տահա զիյատէ թէսալալը թալիլլէյէ իթմէք մէսէլլէսի :

Պրալըն, տէյօր Մ. Գրըղընքի, թիւրք աղքէրլէրինի թէսալիտան չըգարտալմ, վէ սօնրա միւլթագիլլէն կիրիտ լահալթընը պուլուն :

Իքրիալօֆ Բուսա ալիարը Ալի նայա միւլթալլէթլէ, Զար հաղրէթլէրինին պիր մէքթուպընը գրալ ֆաթիլեալարտա թէպիլմ իթտիքտէն տնրա կիրիտէ կիլմիշ տիր :

Նասիւնալ Բիտանտ կաղէթալընըն պէյանընա կէօրէ Ալմուհիա իմ բէրաթօլը թէվաուլթ իտէրէք կիրիտ վալիլիլլէ իչիւն Տանիսալքա չահագտէկեանը իքիլլէ պիրտալէրի Բրէնա Շաուլըլ թէքիլլէ իթմիշ տիր :

«Արմէնիա» լրագրի յետագայ ծանուցումը ցերեկ կը յանձնարարենք մեր Պատուարժան ընթերցողաց ուշադրութեանը :

Պ. Մ. Փորթուգալեան ոչ միայն իբր բազմամիայ հրապարակագիր, այլ աւելի իբրեւ հինաուրաց մշակ եւ գործիչ հայ հայրենասիրական անգաստանին վրայ, լիովին արժանի է Հայ ժողովուրդի համակրանաց եւ քաջալերութեանց :

«ԱՐՄԷՆԻԱ» 10 ՁԻՄՆԵՐՈՎ

Պուլկարաբնակ Հայերէն անոնք որ չին կարող տարին 20 ֆրանք վճարել «Արմէնիա» ստանալու համար, կրնան տարին 10 ֆրանքով կամ ամիսը 1 ֆրանքով բաժանորդագրուիլ նոյն լրագրին : Պուլկարայէն գուրա տարեկան 15 ֆրանք է կամ ամիսը 1 ֆր. 50 անթ. Այդ պարագային թիւթիլլէր Ֆիրկպէն կը զրկուին : Կըղուտուի ֆրանսական եւ պուլկարական նամակալիլլէ : Դիմել ոչ թէ թիւթիլլէ խմբագրութեանը, այլ Ֆիրկպէ, Գ. Սուրեան, փողոց Քէչէճի ինէ Պէյ, թիւ 112 հասցէին :

ԷՐՔԷՅԻՆ ՖԷՆՏԻ ԳԱՐԵՅԸ ՍԷՆՏԻ

Հրուքաթը էրմէնիճէ վէ լիսանը թիւրքէ, զայլէթ կիւլիւնճիլլէ վէ էյլէնճէլլի գօմէտի 30 սանթիմ ֆիլաթլէ վարնատա Զարպանէլեան քիւթիւպ հանէսինտէ սաթըմագտա տըր :

Թալարալարտան իսթէյէլլէրի հալընըզ 30 սանթիմ բօթա բուլը գիւրէքի տարէսէ կէօնտէրլէլլէ տիրէր : Մ. ԽԱՉԻԿԵԱՆ. — ՎԱՌՆԱ 2 նոյն. Ուշաթ, Նո. 1104 :